

Prezident İlham Əliyevin pragmatik siyasəti Azərbaycanı bütün dünyada nüfuzlu ölkə kimi tanıdı

Xalqımız 2003-cü il oktyabrın 15-də öz seçimini müəyyənləşdirdi: Azərbaycan xalqının və dövlətinin xilaskarı olan ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi varisi cənab İlham Əliyev ölkə Prezidenti seçildi. O zaman Prezident İlham Əliyevin qarşısında dövlət müstəqilliyinin daha da möhkəmləndirilməsi, iqtisadi artımın yüksək sürətinin təmin edilməsi və yeni iş yerlərinin yaradılması, xalqın sosial rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi, Silahlı Qüvvələrin modernləşdirilməsi yolu ilə ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, xarici siyasət sahəsində milli maraqların təmin olunması və Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün bərpası kimi tələpəli məsələlər dururdu.

Dövlətimizin başçısı həmin vaxt qarşıya qoyulan hədəflərin gerçəkləşdirilməsi üçün mükəmməl stratejiyanın istiqamətlərini özündə ifadə edən "Azərbaycan Respublikasında sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi tədbirləri haqqında" (noyabr 2003), "Azərbaycan Respublikasının regionlarının sosial-iqtisadi inkişafının dövlət proqramının təsdiq edilməsi haqqında (2004-2008)" (fevral 2004) fərmanları imzaladı. Məhz bu fərmanlar ölkənin inkişafı ilə bağlı problemlərin yeni, innovasiyalı həllinə əsaslı şərait yaratdı. Beləliklə, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın innovasiya texnologiyaları əsasında modernləşdirilməsinə yönələn dövlət idarəçilik sistemini formalaşdırmağa başladı.

Dövlət başçısı ötən 16 il ərzində rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqinə, infrastrukturun inkişafına üstünlük verib. Ölkədə tikinti, quruculuq-abadlıq işləri görülüb, məktəblərin və tibb müəssisələrinin təmiri, şəhərlərin və kəndlərin yenilənməsi, yolların, yeni nəqliyyat qovşaqlarının və körpülərin inşası, müasir rabitə sistemlərinin yaradılması və yeni kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi geniş miqyas alıb.

Əhali ilə birbaşa təmas hər zaman mühüm önəm verən Prezident cəmiyyətdə narahatlıq doğuran hər bir məsələdə xalqla həmrəylik nümayiş etdirib. İnsanları düşündürən problemlərin həlli ilə bağlı operativ tədbirlər görüb. Məhz buna görə də hazırda ölkəmizdə işsizlik 45 faizdən 5 faizə, yoxsulluq 50 faizdən 5 faizə enib, ölkə ərazisinin

95 faizi qazlaşdırılıb. On altı ildə 16 min kilometrə yaxın yol çəkilib. Üç mindən çox məktəb tikilib, 600-dən çox tibb müəssisəsi yenidən inşa olunub və ya təmir edilib. Bu müddətdə 30-dan çox elektrik stansiyası istifadəyə verilib və Azərbaycan elektrik enerjisi ixrac edən ölkəyə çevrilib.

Son 16 ildə iqtisadiyyata 250 milyard dollardan çox sərmayə qoyulub. Nəticədə bu gün Azərbaycan şaxələndirilmiş iqtisadiyyat sistemində malikdir. Bu sahədə ciddi nailiyyətlər qazanılıb. Neft sənayesi ardıcıl inkişaf edib, müasir texnologiyalarla təchiz olunan onlarca yeni sənaye müəssisəsi fəaliyyətə başlayıb. "2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı" əsasında ölkədə çoxsaylı sənaye parkları və sənaye məhəllələri, texnoloji parklar yaradılıb, mövcud istehsal obyektləri genişləndirilib. İnnovasiyalı istehsal iqtisadiyyatda, o cümlədən aqrar sahədə aparıcı istiqamətə çevrilib. İxrac üçün sənaye məhsulları istehsalı yüksək sürətlə artıb.

İqtisadiyyatın aqrar sektorunda aparılan islahatlar, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçıları üçün güzəştler və dövlət yardımı bu sahənin inkişafına güclü təkan verib. Pambıqçılıq, taxılçılıq, ipəkçilik, üzümçülük, çayçılıq, tərəvəzçilik, çəltikçilik və arıçılıq kimi ənənəvi kənd təsərrüfatı sahələri dirçəldilib. Meyvə bağlarının sahəsi xeyli genişləndirilib. Aqrarparklar ölkənin landşaftını tanınmaz dərəcədə dəyişib, xarici dövlətlərin Azərbaycanın kənd təsərrüfatı

məhsullarına tələbatı xeyli artıb.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda nəhəng transmilli nəqliyyat layihələri gerçəkləşdirilib: Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas neft ixrac, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri, 2014-cü il sentyabrın 20-də təməli qoyulan Cənub Qaz Dəhlizi Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynamağa başlayıb. Dəyəri 40 milyard dollardan artıq olan Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi yüksək sürətlə reallaşdırılaraq, 2018-ci il mayın 29-da Bakıda rəsmi açılış mərasimi keçirilib. Həmin il iyunun 12-də isə onun tərkib hissəsi olan TANAP boru kəmərinin rəsmi açılış mərasimi qeyd edilib. TAP layihəsinin reallaşdırılması da qrafik üzrə həyata keçirilir.

Dövlətimizin başçısının təşəbbüsü ilə Avropanı Asiya ilə birləşdirən Şərq-Qərb və Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılmasına başlanıb, 2017-ci il oktyabrın 30-da paytaxtımızda Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun rəsmi açılışı olub. Xatırladaq ki, bu dəmir yolunun tikintisi 2007-ci ildə başlanılmışdı. Bununla yanaşı, Azərbaycanın Rusiya, İran və Gürcüstan ilə sərhədlərinə qədər yeni magistral avtomobil yolları çəkilib. Azərbaycan böyük siyasi, iqtisadi və strateji əhəmiyyət kəsb edən bu beynəlxalq layihələri reallaşdırmaqla Avrasiyanın çox mühüm tranzit və logistika mərkəzinə çevrilib.

Yeri gəlmişkən, 2013-cü il fevralın 8-də Azərbaycanın birinci, 2014-cü il iyunun 30-da ikinci, 2018-ci il sentyabrın 26-da isə üçüncü telekommunikasiya peyki orbitə çıxarılıb. Bununla da kosmik orbitə 3 peyk çıxaran ölkəmiz, həm də kosmik ölkələr klubuna daxil olub.

Ötən 16 il ərzində Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri xətti çəkilib, ən iri suturemizləyici qurğu tikilib, regionlarda çoxsaylı subartezian quyuları qazılıb, yüzlərlə modul tipli suturemizləyici qurğu istifadəyə verilib, əhalinin içməli su ilə fasiləsiz təchizatı təmin olunub.

Bu illər ərzində qaçqınların və məcburi köçkünlərin problemlərinin həlli üzrə böyük iş aparılıb. Ölkədə bütün çadır düşərgələri və "fin evləri"ndən ibarət qəsəbələr ləğv edilib, yüzdən çox

yeni qəsəbə və şəhərcikdə 300 mindən çox insan yerləşdirilib. Şəhid ailələri, müharibə veteranları və əlilləri xüsusi qayğı ilə əhatə olunub. Onlara dövlət hesabına 5500-dən çox mənzil, 6 mindən çox minik avtomobili verilib.

Sosial sahədə gerçəkləşdirilən islahatlar inqilabi xarakter daşıyıb. Bu il sentyabrın 1-dən etibarən pensiyalar, əlilliyə görə müavinətlər, tədris müəssisələrində təqaüdlər yüz faizdən çox artırılıb. Dövlət qulluqçularının, hüquq-mühafizə orqanlarının işçilərinin, hərbi qulluqçuların əməkhaqları artırılıb.

Ölkədə ictimai və sosial xidmətlər sahəsində ciddi institusional islahatlar aparılıb. Dövlət orqanları tərəfindən əhaliyə göstərilən xidmətləri vahid sistem şəklində birləşdirən "ASAN xidmət"

və DOST Azərbaycanın brendlərinə çevrilib.

Hazırda ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarının həcmi 50 milyard ABŞ dollarından çox, xarici borcun məbləği isə ÜDM-in cəmi 17 faizi qədərdir. Qeyd edim ki, Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatları 5 il ərzində ıxdalın maliyyələşdirilməsi üçün kifayətdir. Tədiyyə balansının və konsolid edilmiş büdcənin profisiti isə makroiqtisadi sabitliyin və davamlı inkişafın əsasıdır. Cari ilin yanvar-noyabr aylarında ölkədə istehsal olunan ümumi dövür ilə müqayisədə 2,1 faiz artaraq 72 milyard 852,2 milyon manat təşkil edib. İqtisadiyyatın qeyri-neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 3,5 faiz, neft-qaz sektorunda 0,2 faiz artıb. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM-in həcmi isə 7357,8 manata bərabər olub.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, son bir il ərzində islahatların aparılması ilə Azərbaycanda sosial-iqtisadi sahələr öz inkişafının yeni mərhələsinə daxil olub. Başqa sözlə, iqtisadi islahatlar (vergi-gömrük, tikinti, enerji şəbəkəsinə qoşulma, sahibkarlığın dəstəklənməsi və s.), məhkəmə-hüquq islahatları (ədalət mühakiməsinin keyfiyyətinin, səmərəsinin və şəffaflığının artırılması), sosial islahatlar (institusional islahatlar və sosial paket) və kadr islahatları ölkədə sosial, siyasi və makroiqtisadi sabitliyin, əhalinin sosial firavanlığı və davamlı iqtisadi artımın təmin edilməsini gerçəkləşdirib.

Cari ilin əvvəlindən Azərbaycan iqtisadiyyatının imkanlarının çoxalması büdcənin gəlir hissəsinin 18 faiz artmasına gətirib çıxarıb. Prezidentin siyasi iradəsi ilə artan büdcə imkanları bilavasitə əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəlib. Bir məqam xüsusi əhəmiyyət kəsb edir ki, sosial təminat üzrə irimiqyaslı tədbirlər paketinin reallaşması Prezident tərəfindən müəyyənləşdirilib, maliyyə sabitliyini təmin edən büdcə qaydaları çərçivəsində həyata keçirilib. Ümumiyyətlə, inqilabi sosial paketin reallaşması inflyasiya təzyiqi yaratmadan və manatın sabitliyi şəraitində mümkün

Biz aldığımız nailiyyətlərlə kifayətlənməməliyik. Biz gələcəyə baxmalıyıq və baxırıq. Növbəti illərdə görülməli işlər haqqında bizim çox aydın təsəvvürümüz, planlarımız, proqramlarımız var.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

olub.

Prezident İlham Əliyev fəaliyyətində dərin struktur islahatlarına xüsusi diqqət yetirir. Bu islahatlar dünyada baş verən sarsıntılar fonunda sosial-iqtisadi göstəricilərin yaxşılaşmasında mühüm rol oynayır. Xatırladım ki, Azərbaycanda kompleks islahatların növbəti mərhələsinə 2016-cı ildə baş-

bizim idarəetmə strukturumuz böyük dərəcədə şişirdilib".

Buradan aydın görünür ki, dövlətimizin başçısı idarəetmədə şəffaflıq, yığcamlıq və demokratikliyə mühüm önəm verir, eyni zamanda, kadrlardan məsuliyyətli, dəqiq və fəal olmağı tələb edir. Prezident İlham Əliyev Rüstəm Xəlilov Hacıqabul Rayon İcra

lanılıb və 2019-cu ildə davam etdirilib. Milli iqtisadiyyatın perspektivləri barədə 2016-cı ildə qəbul edilən strateji yol xəritəsində də əsas hədəf struktur islahatlarının davam etdirilməsi və daha səmərəli idarəetmə sistemində keçid idi.

Prezident İlham Əliyevin strateji idarəetmə siyasətinə uyğun olaraq reallaşdırılan kadr və struktur islahatları müstəqilliyimizin daha da gücləndirilməsi, vətəndaş məmnunluğunun artırılması, dövlət və bazar tənzimləmələri arasında optimal nisbət qurulması məqsədi daşıyır.

Artıq Prezident Administrasiyası və Nazirlər Kabinetinin yeni struktur təsdiqlənib. Hazırda isə icraedici hakimiyyətdə struktur islahatları davam etdirilib, yerli icra hakimiyyəti qurumları qarşısında yeni tələblər qoyulur. Bu tələblər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarında elektron hökumətin inkişafını sürətləndirir, mobil və məqsədyönlü fəaliyyəti stimullaşdırır, kölgə iqtisadiyyatından leqallaşmaya keçidi gerçəkləşdirir. Struktur islahatları, həmçinin dövlət-vətəndaş dialoqunun yeni mərhələyə daxil olmasını şərtləndirir.

Prezident İlham Əliyev hələ Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında sürətlə dəyişən müasir dünyada daha səmərəli fəaliyyətin ümumi prinsiplərindən danışaraq, idarəetmənin çevik, məqsədyönlü və səmərəli gerçəkləşdirilməsi üçün islahatların sürətləndirilməsinə vurğulamışdı. Şübhəsiz ki, bu zərurət dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi, iqtisadiyyatın tərəqqisi və vətəndaşların rifahının daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı idi.

Dövlət başçısı sözügedən iclasda demişdi: "İndi struktur islahatı gözlənilir. Çünki indi idarəetmə struktur köhnədir. Yeni idarəetmə struktur olmalıdır - daha çevik, daha yığcam, daha məqsədyönlü. Çünki illər boyu yeni qurumlar yaranır. Onlar yarananda o qədər də hiss olunmur. Biri orada, biri burada yarandı, bir agentlik, bir xidmət yarandı. Sonra da baxanda görürük ki,

Hakimiyyətinin başçısı, Vüqar Novruzov Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifələrinə təyin olunması ilə əlaqədar qəbul edərək, onların qarşısında konkret vəzifələr qoymuşdur.

Ölkə rəhbəri adıçəkilən qəbulda dövlət məmurlarının vəzifəyə gəlir mənbəyi kimi baxmamalarını, xalqa xidmət etmələrini, başlıca missiyalarının, vəzifələrinin isə məhz bundan ibarət olduğunu tövsiyə edib. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı yeni təyin olunan icra hakimiyyəti başçılıqlarına bildirib: "Sizin əsas vəzifəniz ondan ibarət olmalıdır ki, rəhbərlik edəcəyiniz şəhər və rayonda iqtisadi inkişaf təmin edilsin, işsizliklə bağlı problemlər öz həllini tapsın. Siz vətəndaşlarla daim təmasda olmalısınız. Mövcud bütün olan problemləri, ilk növbədə, çox dərindən təhlil etməlisiniz və problemlərin həlli üçün iş planı tutulmalıdır. Təbii ki, problemlərin bir hissəsinin həlli mərkəzi icra orqanlarının səlahiyyətindədir. Belə olan halda, mərkəzi icra orqanları qarşısında məsələ qaldırmalısınız, eyni zamanda, Prezident Administrasiyasına məlumat verməlisiniz. O məsələlər ki, sizin fəaliyyətinizdən asılıdır, onları özünüz həll etməlisiniz və daim vətəndaşlardan onları narahat edən məsələləri eşitməlisiniz. Ona görə vətəndaşlarla sizin ünsiyyətiniz formal xarakter yox, işgüzar xarakter daşmalıdır və bu, sizin iş qrafikinizdə prioritet məsələ olmalıdır".

Bütün qeyd edilənlərdən belə bir qənaət hasil olur ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin radikal iqtisadi islahatlar strategiyası Prezident İlham Əliyevin iqtisadi inkişafın diversifikasiyası əsasında Azərbaycanda hərtərəfli inkişaf edən dövlət sistemi quruculuğu xəttinin fundamental əsasıdır. Belə yüksələn xətlə inkişaf edən iqtisadi bazis cəmiyyətin transformasiyasının əsasını təşkil edir, ölkənin global üfüqlərə çıxışı üçün əlverişli zəmin yaradır.

Dünyamalı VƏLİYEV,
iqtisad üzrə elmlər doktoru,
AMEA Şərqsünaslıq İnstitutunun
şöbə müdiri